

A close-up photograph of several glass test tubes and flasks containing liquids of various colors (blue, green, yellow, purple) in a laboratory setting. The background is blurred, focusing attention on the glassware in the foreground.

2 Вересня 2021 року

**Шляхи стимулювання R&D та
трансферу технологій у
фармацевтичній галузі України**

Inception report

Огляд фармацевтичної галузі в Україні

Невелика стійка галузь із накопиченим потенціалом...

Попри значну соціальну та безпекову важливість, фармацевтична галузь¹ історично займає невелику частку в економіці України. За підсумками 2019 року в галузі було створено 32,6 млрд гривень або 0,8% ВВП².

Темпи зростання фармацевтичної галузі, %

Загалом, фармвиробництво характеризується більшою стійкістю до економічних потрясінь у порівнянні з класичною промисловістю: падіння галузі у 2014-2015 роках було меншим ніж загалом промисловості. Натомість відновлення після шоку, спричиненого російською військовою агресією, мало швидші темпи.

Заробітна плата у фармсекторі, грн

Пандемія коронавірусу, своєю чергою, поставила перед індустрією як нові виклики (необхідність швидкої адаптації до роботи в умовах закритих кордонів, скорочення обсягів виробництва АФІ в Китаї³), так і відкрила нові можливості (поява ринку медичних масок, потреба в задоволенні підвищеного внутрішнього попиту). Загалом, висхідній динаміці сектору і надалі будуть сприяти стабільний внутрішній попит, переорієнтація внутрішніх споживачів на локальну продукцію, а також цінова конкурентоспроможність вітчизняної фармацевтичної галузі.

Невеликою фармацевтична галузь є і з точки зору трудових ресурсів. У 2020 році облікова кількість штатних працівників у секторі становила 25,5 тис осіб або 1,4% загальної кількості працівників залучених у промисловості⁴. Втім, висока технологічність та стійке зростання галузі забезпечують високий рівень заробітних плат. За підсумком 2020 року різниця між зарплатою в фармацевтичному секторі та середньою зарплатою в економіці склала 82,4%.

...та значним запитом на нарощення інвестицій

Вітчизняна фармацевтична галузь продовжує зберігати стійку динаміку нарощення капітальних інвестицій, обсяг яких досяг 2,9 млрд грн. Окремо необхідно наголосити на результатах 2020 року: обсяги капітальних інвестицій були не тільки збережені, але й зросли на 19,9%. Разом з тим, загальний обсяг капітальних інвестицій у промисловість скоротився на 29,0%⁵. Це додатково

¹ Під Фармацевтичною галуззю розуміється Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів відповідно до класифікації Держстату

² Держстат, Таблиця «Витрати-випуск» за 2019 рік

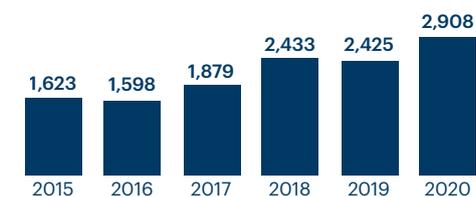
³ Економічна правда. "Вітчизняні фармкомпанії: розширення присутності під час пандемії"

⁴ Держстат, Статистичний збірник «Праця України»

⁵ Держстат

підкреслює підвищення пріоритетності фармацевтичної галузі, а також загострення потреби в задоволенні внутрішнього попиту вітчизняними фармвиробниками.

Капітальні інвестиції у фармсектор, млрд грн

Джерело: Держстат

ПІІ у фармсектор, млн дол США

Джерело: НБУ

Знос основних засобів, %

Джерело: Держстат

Пандемія коронавірусу загострила потребу в залученні додаткових інвестицій з метою зменшення імпортозалежності ринку та забезпечення спроможності вітчизняних фармвиробників повною мірою задовольнити внутрішній попит. Подальший розвиток сектору неможливий без нарощення інвестицій, оскільки потребує постійного впровадження нових технологій.

Зберігається висока імпортозалежність внутрішнього ринку

Внутрішній фармацевтичний ринок продовжує великою мірою залежати від імпортової продукції: за підсумками I півріччя 2021 року обсяги імпорту фармацевтичної продукції в 10 разів перевищили обсяги експорту. Відповідно частка експорту фармпродукції у структурі загального експорту України залишається незначною та становить 0,5%. У свою чергу, частка імпорту фармпродукції у загальному імпорті України є вищою та становить 4,6% (2020)⁸.

Прямі іноземні інвестиції до недавнього також показували стрімке зростання. У 2019 році їх обсяг перевищив показник 2015 року в 12 разів. Тим не менше, вони залишаються значно меншими за капітальні. Враховуючи двократне скорочення обсягу ПІІ у 2020 році, розрив ще більше зріс (капітальні інвестицій склали 107,8 млн дол США⁶ у 2020 році). Стрімке скорочення ПІІ у фармацевтичну галузь у 2020 році має зовнішню першопричину, оскільки є результатом згортання інвестиційної активності по всьому світу та перенесення фокусу на захист та підтримку внутрішніх ринків. Ймовірно у найближчому майбутньому слід очікувати збереження цієї тенденції.

У контексті інвестицій варто згадати і ступінь зносу основних засобів, оскільки цей показник зазвичай виступає маркером достатності інвестицій у вітчизняній промисловості. У 2019 році ступінь зносу основних засобів у фармсекторі склав 45,5%⁷. Що є нижчим за середній показник як по економіці, так і по промисловості.

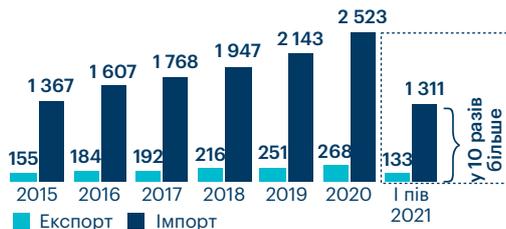
Загалом, фармсектор характеризується високою капіталомісткістю та технологічністю.

⁶ Середньорічний курс НБУ за 2020 рік становив 26,29 грн/дол США

⁷ Держстат

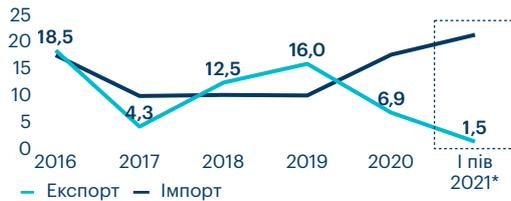
⁸ Держстат

Експорт-імпорт фармацевтичної продукції, млн дол США

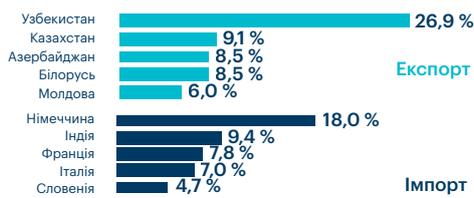
Джерело: Держстат

Темпи зростання експорту та імпорту фармацевтичної продукції, р/р, %

Джерело: Держстат
*У порівнянні з I півріччя 2020

Найбільші торгові партнери у фармацевтичній галузі, 2020, %

Джерело: Держстат

Важливо відмітити динаміку постачання фармацевтичної продукції на зовнішній ринок: до пандемії коронавірусу темпи зростання експорту перевищували темпи зростання імпорту (за винятком 2017 року). Водночас коронакриза значно підвищила попит на імпорتنу продукцію та сповільнила темпи зростання експорту.

Найбільші торговельні партнери України щодо торгівлі фармацевтичною продукцією у 2020 році: Німеччина (18%, 452 млн дол США), Індія (9,4%, 236 млн дол США) та Франція (7,8%, 197 млн дол США) з боку імпорту. А також Узбекистан (26,9%, 72,1 млн дол США), Азербайджан (8,5%, 22,7 млн дол США) та Білорусь (8,5%, 22,7 млн дол США) з боку експорту.

До 2012 року Російська Федерація також була важливим торговельним партнером. Наразі зберігається стійка тенденція до припинення торговельних зв'язків: імпорт фармпродукції з РФ фактично відсутній (відбулось скорочення з 5,3%(2012) до 0,2%(2020)). У свою чергу, частка експорту до РФ у загальному експорті фармпродукції України скоротилась з 18,2% (2012) до 4,4% (2020)⁹.

З одного боку, відмова від ринку РФ стала шоком для вітчизняної фармацевтичної галузі. З іншого, це дало поштовх для виходу та закріплення на нових ринках.

Роль держави у фармацевтичній галузі

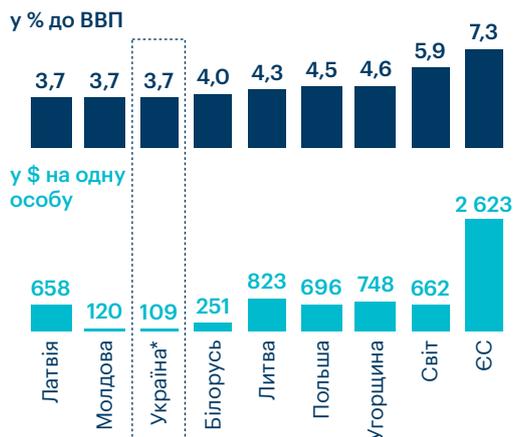
Недофінансованість медичної галузі залишається проблемою

Сектор охорони здоров'я в Україні залишається хронічно недофінансованим з часів розпаду Радянського союзу. Розпочата у 2017 році медична реформа має на меті збільшити державне фінансування та підвищити ефективність системи шляхом створення конкуренції за пацієнтів. Основним підходом є зміна моделі фінансування завдяки переходу до принципу «гроші ходять за пацієнтом». Однак складність та довготривалість впровадження реформи, наразі не дозволяють повною мірою побачити очікувані результати від трансформації медичної галузі.

З іншого боку, пандемія коронавірусу виявила найгостріші проблеми та вивела питання недофінансування на перший план. Відтак, з метою недопущення краху медичної системи, фактичні видатки бюджету на охорону здоров'я у 2020 році були збільшені до 118,9 млрд грн. У свою чергу, на 2021 рік було закладено видатки на рівні ~3,4% ВВП (155,3 млрд грн). Цільовий показник медичних видатків

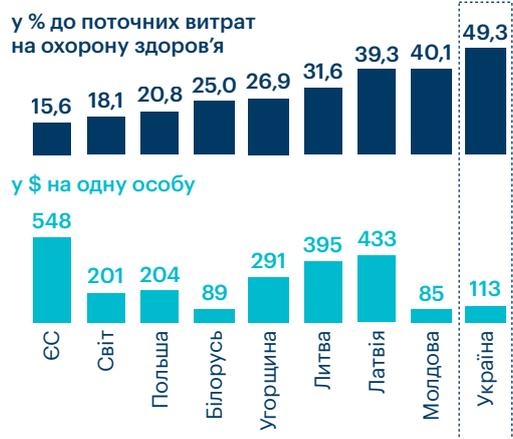
⁹ Держстат

Державні видатки на охорону здоров'я, 2018

Джерело: Світовий банк
Дані Світового банку для України можуть відрізнятися від даних Мінфіну

Особисті витрати на охорону здоров'я*, 2018

Джерело: Світовий банк
*Out-of-pocket expenditure

у 5% ВВП за даними Міністерства фінансів України¹⁰ планується досягти у 2023 році. Однак, стрімке нарощення видатків на охорону здоров'я наразі несе не випереджувальний характер, а направлене на подолання поточних проблем.

Проблема недофінансування гарно прослідковується у порівнянні з іншими країнами. Якщо державні видатки на охорону здоров'я в Україні у співвідношенні до ВВП є співставним до показників сусідніх країн, хоча й є значно нижчими за середній світовий (5,9%) та європейський (7,3%) рівні. То у розрахунку на одну особу такі видатки в Україні є найменшими та становлять лише 109\$. Що у 6 разів менше, ніж у Латвії та Польщі та у 24 рази менше ніж в середньому у країнах ЄС.

Щобільше, система охорони здоров'я в Україні великою мірою залежить від особистих витрат громадян, які за даними Світового банку складають 49,3% усіх поточних витрат на охорону здоров'я. Тоді як у країнах-сусідах цей показник не перевищує 41%. Аналогічно до ситуації із державними видатками, особисті витрати громадян на охорону здоров'я в Україні у грошовому еквіваленті є одними з найменших та становлять 113\$. Що майже у 5 разів менше ніж в середньому у ЄС та ~4 рази менше ніж у Латвії та Литві.

У результаті, неспроможність держави забезпечити фінансування на достатньому рівні перекладається на плечі громадян, купівельна спроможність яких залишається на низькому рівні.

Програма доступні ліки

“Доступні ліки” — державна програма реімбурсації вартості лікарських засобів (далі - ПДЛ) під адмініструванням Національної служби здоров'я України (далі - НЗСУ), започаткована у 2017 році. Одна з головних цілей програми - зменшення фінансового навантаження на пацієнтів та збільшення доступності ліків.

За оцінками експертів програма почала діяти з першого дня, що сприяло швидкому забезпеченню громадян доступу до лікарських засобів та компенсуванню коштів яких було передбачено програмою.

Загальний бюджет на покриття вартості медичних препаратів у 2017 році склав 627 млн грн, у 2018 та 2019 роках ця сума зросла до більш ніж 1 млрд грн, а в 2020 році фінансування зросло вдвічі та становило вже 2.1 млрд грн.

¹⁰ <https://mof.gov.ua/uk/budget-process-projects-declaration>

Станом на кінець 2020 року 8977 аптек було зареєстровано в ПДЛ, а вже на липень 2021 року їх кількість перевищила 10 тисяч. Також за даними НЗСУ за I півріччя 2021 року до програми вперше приєдналось понад 401 тис пацієнтів, а загальна кількість учасників програми становить майже 3 млн осіб.

Програму “Доступні ліки” називають одним з можливих “драйверів змін” у фармацевтичній галузі. ПДЛ сприяла збільшенню попиту на ліки, що визначені у відповідному списку. З 1 жовтня 2021 року програму планують ще більше розширити додавши в перелік препаратів лікарські засоби для пацієнтів з розладами психіки та поведінки, з епілепсією.

Таким чином, ПДЛ є важливим напрямком розвитку галузі охорони здоров'я в Україні та потребує подальшої підтримки та вкладення інвестицій.

Досвід підтримки секторів економіки в Україні

Фармацевтична галузь

Кластер «Біологічна безпека та розвиток біотехнологічних технологій»

Рік: 2021 рік, активна фаза реалізації - 2022 рік

Фінансування: 100 млн грн закладено в Державний бюджет України 2021

Статус: в процесі запуску

У серпні 2021 року, Прем'єр Міністром України було анонсовано створення біокластеру¹¹ “Біологічна безпека та розвиток біотехнологічних технологій” з метою відновлення наявних і започаткування нових біотехнологічних виробництв в Україні. КМУ ухвалив відповідну Постанову¹², якою було затверджено порядок використання коштів, передбачених на створення біокластеру, а також покладено на Міністерство охорони здоров'я зобов'язання щодо створення до 31 грудня 2021 року спеціалізованого державного підприємства, яке буде відповідати за управління біокластером. До того часу, відповідальність за запуск та функціонування біокластеру нестиме державна установа “Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України”.

Як зазначає Міністр охорони здоров'я, основним фокусом біокластеру стане виготовлення тест-систем для діагностики захворювань, вироблення вакцин із відкритою технологією виробництва міжнародних компаній, а в майбутньому й розроблення власних вакцин.

Наразі, на створення біокластеру у Державному бюджеті на 2021 рік передбачено 100 млн грн видатків за бюджетною програмою 2301300. Планується, що ці кошти будуть використані на запуск біокластеру у 2021 році та забезпечення умов його подальшого функціонування.

¹¹ **Довідково. Біокластер** — це група взаємопов'язаних організацій, створення та подальша діяльність якої направлена на підтримку та посилення партнерства державних установ із приватними, науково-дослідницькими, освітніми установами для створення мережі взаємодії, направленої на розроблення та впровадження наукових інновацій медичного, фармацевтичного, біотехнологічного напрямку.

¹² [Постанова КМУ №869 від 18.08.2021](#)

Фактично, ініціатива створення біокластеру є відповіддю уряду на потреби медичної системи, які пандемія коронавірусу вивела на перший план, а саме спроможність країни забезпечити громадян тест-системами та вакцинами. Ефективність та результативність роботи біокластеру буде насамперед визначатись форматом і умовами його функціонування. Наразі ж це розуміння відсутнє.

Спроба стимулювання інвестиційних проектів з виробництва лікарських засобів шляхом пільгового оподаткування

Рік: 2016

Фінансування: -

Статус: не реалізовано

У 2016 була спроба підтримки фармацевтичної галузі, шляхом надання податкових стимулів: був розроблений законопроект¹³, яким пропонувалося оподатковувати прибуток підприємств, що здійснюють інвестиційні проекти у сфері виробництва лікарських засобів та медичних виробів, а також обладнання, яке застосовується при їх виробництві, за наступними ставками:

- 0 відсотків - перші 5 років здійснення інвестиційного проекту;
- 8 відсотків - наступні 5 років здійснення інвестиційного проекту;
- 18 відсотків - через 10 років після початку здійснення інвестиційного проекту

Проектом закону передбачалось звільнення від ввізного мита обладнання для виробництва медичних виробів та лікарських засобів, (у т.ч. АФІ) за умови, що воно застосовується платником податків для власного виробництва та немає аналогів вітчизняного виробництва.

З іншого боку, законопроектом встановлювався ряд вимог до суб'єктів господарювання для отримання пільгових умов оподаткування, а саме:

- Загальний розмір інвестицій - не менше суми, еквівалентної 15 млн Євро;
- Кількість створених нових робочих місць більше 200 одиниць;
- Щомісячна нарахована зарплата працівників є не меншою за 2,5 мінімальні заробітні плати, розмір якої встановлено законом;
- Дохід від здійснення інвестиційних проектів у сфері виробництва лікарських засобів та медичних виробів становить не менше 75% від загальної суми його доходу за звітний (податковий) період.

Учасники внутрішнього ринку зазначили, що загалом підтримують законопроект¹⁴ та вважають, що він є необхідним для залучення інвестиційних коштів у фармацевтичну галузь. Водночас до проекту Закону було висунуто ряд зауважень та пропозицій із зазначенням, що його прийняття у поточній редакції сприятиме створенню обмежених можливостей для ряду представників сектору.

¹³ Проект закону України №4508 від 22.04.2016. Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо сприяння інвестиційним проектам з виробництва лікарських засобів та медичних виробів)

¹⁴ Звернення Об'єднання організацій роботодавців медичної та мікробіологічної промисловості України

Згодом коментарі щодо законопроекту були підтримані Комітетом з питань охорони здоров'я¹⁵. Однак 29 серпня 2019 року, після 3 років мовчання, законопроект було відкликано.

Стимулювання трансферу технологій в економіці

Рік: 2021

Фінансування: 41.1 млн грн (витрати бюджету за оцінкою Мінфіну)

Статус: внесено у Верховну Раду

У грудні 2018 року Кабінетом Міністрів України був затверджений проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання діяльності у сфері трансферу технологій»¹⁶ розроблений Міністерством освіти та науки (далі – МОН). Законопроект передбачає законодавче регулювання питань, у тому числі фінансової сторони, щодо патентування та передачі технологій, а також взаємодію з іноземними юридичними особами у цьому напрямку.

Відповідно до висновку МОНу¹⁷, проект Закону «сприятиме подоланню негативних економічних наслідків у сфері трансферу технологій, спричинених тимчасовим спадом активності внаслідок поширення COVID-19». Міністерство фінансів у свою чергу не надало жодних зауважень та оцінило вартість реалізації у 41,1 млн грн додаткових витрат з державного бюджету¹⁸. Законопроект був отриманий Верховною радою 21 січня 2021 року¹⁹.

Цей документ є другим законопроектом серед пакету з нормативно-правових актів щодо створення сприятливих умов для активізації інноваційної діяльності, впровадження інновацій, функціонування інноваційної інфраструктури, який розробляється профільною робочою групою.

Перший законопроект вже був підтриманий у першому читанні у квітні. Він передбачає надання можливості державним науковим установам (крім державних наукових установ оборонно-промислового комплексу), державним університетам, академіям, інститутам власні надходження у вигляді дивідендів, нарахованих на акції господарських товариств, у статутних капіталах яких є майнові права інтелектуальної власності, виключні майнові права на які належать зазначеним закладам, зараховувати в наступних пропорціях:

- 30% – до доходів спеціального фонду державного бюджету;
- 70% – до доходів загального фонду державного бюджету.

---

¹⁵ [Профільний парламентський комітет просить врахувати пропозиції вітчизняних виробників до законопроектів щодо поліпшення інвестиційного клімату](#)

¹⁶ <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-do-gromadskogo-obgovorennya-zakonoprojekt-pro-vnesennya-zmin-do-deyakh-zakoniv-ukrayini-shodo-stimulyuvannya-diyalnosti-u-sferi-transferu-tehnologij>

¹⁷ https://www.kmu.gov.ua/storage/app/bills_documents/document-2098431.pdf

¹⁸ https://www.kmu.gov.ua/storage/app/bills_documents/document-2098680.pdf

¹⁹ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70870

Спеціальні економічні зони

Рік: 1992 рік, активна фаза реалізації - 1995-2002 роки

Фінансування: -

Статус: провалено

У 1992 році уряд прийняв Законопроект «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон»²⁰, який закладав правові засади для спеціальних (вільних) економічних зон (далі – СЕЗ), як “частину території України, на якій встановлюється і діє спеціальний правовий режим економічної діяльності”. З огляду на тяжкий перехід від соціалістичної системи до капіталістичної, створюючи СЕЗ держава мала на меті збільшити інвестиції, стимулювати розвиток окремих територій експорт та обмін технологіями у таких зонах. Для них створювались «пільгові митні, валютно-фінансові, податкові та інші умови економічної діяльності національних та іноземних юридичних і фізичних осіб».

Указом президента²¹ була створена перша (експериментальна) СЕЗ “Сиваш” у 1995 році в Криму. Від 1998 року СЕЗ створювались динамічно з огляду на значну кількість підприємців у Верховній Раді та корупцію. Такі СЕЗ надавали широкі й “індивідуальні” податкові пільги. Станом на 2003 рік СЕЗ та ТПР займали 10% території України.

Результати виконання СЕЗ:

- План із залучення інвестицій - \$2,1 млрд з планових \$17,1 млрд;
- План зі створення робочих місць - 137,7 тис. з планових 387,4 тис.;
- Малий обсяг іноземних інвестицій у загальному обсязі інвестицій - лише 25%;
- СЕЗ активно використовувались для ухиляння від оподаткування і для контрабанди товарів.

Причини провалу:

- СЕЗ використовувались для імпорту сировини, яка не мала нічого спільного з інвестиційними проектами.
- Лобізм інтересів нечесних підприємств, який спричинив втрати держбюджету у розмірі 3.4% ВВП станом на 2001 рік.
- Дуже викривлена система оподаткування, яка змушувала підприємства вдаватись до таких схем.

Закриття СЕЗ:

- У 2005 році Україна відмінила спеціальний правовий статус СЕЗ²², чим позбавила їх пільгового оподаткування. Однак, багато пільг продовжувала діяти. У 2011 році втрати бюджету від цих пільг склали 4.5% ВВП. А останні провальні експерименти з пільгами для аграрного було зупинено в 2017 році.

²⁰ Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон

²¹ Про Північнокримську експериментальну економічну зону "Сиваш"

²² Проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2005 рік» та деяких інших законодавчих актів України»

- СЕЗ це поширена практика у світі, яка дозволяє країнам залучити інвестиції у профільні сектори та розвинути певні території. Однак, при неправильній імplementації, СЕЗ можуть спричинити відтік інвестицій та погіршення стану бюджету країни.

Світовий досвід стимулювання R&D у фармацевтичній галузі

Австралія

Непряме державне фінансування

Податкові пільги

Види податкових пільг:

- Базова 125% податкова знижка, яку компанія може вимагати від витрат на R&D через свою податкову декларацію;
- 175% преміальна знижка за певні витрати, що перевищують середні витрати організації за попередні три роки;
- 175% міжнародна преміальна знижка, для підприємств, де були здійснені відповідні витрати на R&D і де відповідна інтелектуальна власність перебувала в офшорах;
- Відшкодування коштів сплачених у рахунок податку для R&D центрів, які повертаються, для невеликих компаній з оборотом менше 5 млн. доларів США;

R&D Tax Incentive Additionality and spillovers for the life sciences industry

Пряме державне фінансування

Гранти / інвестиції

Інвестиції від держави у розмірі 14.8 млн. доларів США на фарм розробку (кошти виділяються через інвестиційний фонд Australian Government's Medical Research Future Fund на конкретні проекти/програми).

Community Pharmacy Agreement

Договір підписаний між Pharmacy Guild of Australia та Міністерством здоров'я направлений на:

- Збільшення та індексацію виплат для підтримки видачі понад 200 мільйонів субсидованих рецептів для австралійських пацієнтів щорічно;
- Збільшення інвестицій у регіональні, сільські та віддалені райони за рахунок збільшення допомоги на утримання сільських аптек;
- Збереження інвестицій у програми управління ліками для підтримки літніх австралійців.

Угорщина

Податкові пільги

[EMEA R&D incentives guide](#)

Непряме державне фінансування

Види податкових пільг:

- Оподаткуванню не підлягають будь-які витрати на R&D, пов'язані з бізнес-діяльністю;
- Податковий кредит на R&D доступний у разі інвестицій у R&D, що перевищують ~330 000 євро

[Інноваційні ваучери](#)

Невеликі кредитні лінії надаються МСП для придбання послуг у державних постачальників знань з метою впровадження інновацій у їх ділові операції.

[Гранти / інвестиції](#)

Наразі Міністерство Інновацій та Технологій надає підтримку на розвиток фарм сектору. Інвестиції розподіляються на тендері

Історія

[Історія](#)

У 90-ті роки використовувалося субсидіювання на важливі ліки (покриття могло сягати 95/100%);
З 1995 року була зміни у субсидіюванні, яка поставила більш важливі ліки у вищу категорію надання субсидій;
Запроваджена державна програма підтримки [Technology Development Project loans](#), але вона стала провальною.

США

Податкові пільги

[R&D Tax Incentives: United States, 2020](#)

Непряме державне фінансування

Види податкових пільг:

- Загальні податкові кредити на R&D за чотирма компонентами: RRC, ASC та двома додатковими схемами, які застосовуються лише до певних витрат на фундаментальні дослідження;
- Orphan Drug Credit - програма податкових кредитів для фарм сектору, що базується на витратах на клінічні випробування лікарських засобів, пов'язаних з незвичайними захворюваннями.

Пряме державне фінансування

Трансфер технологій
(внутрішній)

Щоб заохотити приватні компанії комерціалізувати федеральні винаходи, Конгрес ухвалив Федеральний закон про передачу технологій 1986 року (P.L. 99-502).

Цей статут уповноважує федеральні лабораторії укладати угоди про спільні дослідження та розробки (CRADA) з некомерційними установами та приватними компаніями, при цьому перевагу надають малому та вітчизняному бізнесу. За допомогою CRADA федеральні установи можуть надавати персонал, послуги, приміщення, обладнання та інші ресурси, але не кошти, нефедеральним організаціям для проведення конкретних науково-дослідних проектів.

R&D та інновації

Програма досліджень інновацій малого бізнесу (SBIR) США. Створення попиту на технології чи послуги, яких не існує, або націлення на придбання науково-дослідних послуг (докомерційні закупівлі R&D).

Надавання фінансової підтримки на ранніх стадіях малим фірмам, що базуються на інноваційних технологіях, з комерційними перспективами.

Південна Корея

Непряме державне фінансування

Податкові пільги

Податкові пільги виділяються шляхом гібридних податкових кредитів на R&D та інвестиційних кредитів на основі кількості обладнання та будівель

R&D Tax Incentives: Korea, 2020

Пряме державне фінансування

Гранти / інвестиції

За рішенням Міністерства охорони здоров'я та соціального забезпечення затверджені інвестиції у розвиток фарм сектору у розмірі 448 млн доларів США.

Загалом інвестиції у фармацевтичному секторі націлені на університети та науково-дослідні інститути, корпораціям надається менша перевага (за 2000-2014 роки). Зокрема, станом на 2014 рік фінансування університетів та науково-дослідних інститутів було на 22.5% вище ніж фінансування корпоративного сектору.

Історія

Історія

У 2011 році був прийнятий Акт підтримки Фармацевтичної індустрії.

Акт мав сприяти нарощенню підтримки та прискоренню промислового зростання за рахунок зміцнення інновацій, інфраструктури та значного обсягу фінансування у напрямку R&D, тощо. У рамках виконання акту були надані податкові пільги та інвестиції для R&D центрів фармацевтичних компаній.

Трансфер технологій

Трансфер технологій

Доступні податкові пільги для передачі технологій серед резидентів Кореї (підлягає під Korean patent box regime):

- 50% прибутку від передачі кваліфікованих патентів, технологій, тощо, звільняються від оподаткування;
- 25% прибутку від позичання кваліфікованих патентів, технологій, тощо, звільняються від оподаткування.

Індія

Податкові пільги

У 2010 році Індія ввела зважений податковий відрахунок у розмірі 200% на витрати на R&D. У 2017 році цей показник скоротився до 150%, наразі він зменшився до 100%.

Непряме державне фінансування

Пряме державне фінансування

Трансфер технологій

Процес передачі технологій активно провадиться в Індії через державні лабораторії, академічні установи та комерційні організації. Центр атомних досліджень Bhabha (BARC) розробив і передав близько 90 технологій.

В Індії раніше передача технологій була меншою, що пояснюється відносно слабшим патентним захистом, який захищав лише процеси, а не продукти. Розповсюдження технологій з розвинених країн було заборонено через патентний захист, Індійський закон про патенти 1970 р. допоміг індійським фармацевтичним компаніям наростити темпи трансферу технологій та використати це на внутрішньому ринку. Це допомогло індійським фармацевтичним компаніям розвивати свої технологічні можливості та перетворюватися на дослідницькі компанії.

Історія

Історія

Loan licensing system - система підтримки фарм компаній, що була спрямована на те, щоб під час війни випускати ліки першої необхідності.

У 90 роках було запроваджене звільнення від контролю цін на 5 років для заохочення R&D.

Індія впровадила різні ініціативи, включаючи утворення Ради сприяння науково-дослідницькій діяльності в галузі біотехнологій (BIRAC) для підтримки R&D у сфері біотехнологій шляхом фінансування та співпраці між промисловістю та науковими інститутами

Світовий досвід стимулювання трансферу технологій у фармацевтичній галузі

Важливо. В опрацьованих наразі звітах трансфер технологій зазначається паралельно з фінансуванням на розвиток R&D.

Трансфер патентів

Патентування є важливим інструментом для охорони інтелектуальних прав виробників фармацевтичної галузі. Країни, які прийняли нормативно-правові акти, що регулюють питання щодо патентування (наприклад, Індія та Угорщина) змогли збільшити темпи розвитку міжнародної торгівлі у фармацевтичному секторі, а також наростити обсяги трансферу технологій.

Станом на 16.10.2020 в Україні була затверджена нова редакція Законопроекту "Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій", у якому зокрема прописані положення щодо врегулювання питань, які стосуються патентування продукції. Також, у законопроекті визначено, що "Державою запроваджуються заходи щодо підтримки трансферу технологій як пріоритетного напрямку інноваційної діяльності відповідно до статті 6 Закону України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні".

EY Report (Worldwide R&D Incentives Reference Guide):

Бразилія

Відповідно до Наказу № 9.283 (Decree No. 9.283), державне управління може стимулювати розвиток проектів співпраці між компаніями та приватними некомерційними організаціями з акцентом на створення інноваційних продуктів, процесів та послуг, а також на передачу та розповсюдження технологій. Це законодавство широко регулює спосіб роботи таких партнерств, включаючи надання економічних субвенцій та механізми сприяння інноваційному середовищу.

Канада

Існує Стратегічний Фонд Інновацій, який зокрема націлений на прискорення та підтримку процесів трансферу технологій та розвиток R&D у фармацевтичній галузі.

Чилі

Технологічні контракти на інновації зокрема спрямовані на підтримку процесів трансферу технологій та підлягає під R&D Law № 20.241. Фінансова допомога виділяється відповідно до розміру компанії та може покривати від 50% до 70% загальної вартості проекту.

Ізраїль

MAGNETON: програма сприяє передачі технологій від академічних науково-дослідних установ до промислових компаній для розробки проривних продуктів. Гранти надаються у розмірі до 66% затвердженого бюджету.

В'єтнам

Трансфер технологій підлягає звільненню від ПДВ відповідно до циркуляра Міністерства фінансів № 219/2013/ТТ-ВТС від 31 грудня 2013 року.

Послуги з технологічного консалтингу

Індонезія

Національний порядок денний досліджень

Уряд Індонезії запровадив різні політики на підтримання розвитку технологій. Основним інституційним гравцем є Міністерство досліджень, технологій та вищої освіти, яке розпочало:

1. Національну дослідницьку програму на 2015-2019 роки, яка насамперед спрямована на заохочення співробітництва між індустрією та університетами, наприклад, дозволяючи дослідникам отримувати роялті за патенти над якими вони працювали під час роботи у національних університетах;
2. Генеральний план національних досліджень на 2017-2045 роки, метою якого є посилення внеску національної дослідницької системи в економічне зростання;
3. Національну систему науки і техніки, яка впроваджує регулювання передачі технологій та технологічний аудит. Сукупність інноваційної політики Індонезії переважно орієнтована на технологічний консалтинг, тоді як фінансові стимули, такі як гранти, ваучери та податкові пільги на R&D, відіграють значно меншу роль.